

Rolnummer 2678
Arrest nr. 150/2003 van 19 november 2003

A R R E S T

In zake : de prejudiciële vraag betreffende artikel 7, tweede lid, van de wet van 20 juli 1971 tot instelling van gewaarborgde gezinsbijslag, gesteld door het Arbeidshof te Bergen.

Het Arbitragehof,

samengesteld uit rechter L. François, waarnemend voorzitter, en voorzitter A. Arts, en de rechters P. Martens, R. Henneuse, M. Bossuyt, E. De Groot en L. Lavrysen, bijgestaan door de griffier P.-Y. Dutilleux, onder voorzitterschap van rechter L. François,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* *

I. *Onderwerp van de prejudiciële vraag en rechtspleging*

Bij arrest van 26 maart 2003 in zake C. Delaunois tegen de Rijksdienst voor Kinderbijslag voor Werknemers, waarvan de expeditie ter griffie van het Arbitragehof is ingekomen op 1 april 2003, heeft het Arbeidshof te Bergen de volgende prejudiciële vraag gesteld :

« Schendt artikel 7, tweede lid, van de wet van 20 juli 1971 tot instelling van gewaarborgde gezinsbijslag, zoals gewijzigd bij artikel 92 van de wet van 29 december 1990, niet de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in zoverre het bepaalt dat de kinderbijslag ten vroegste wordt toegekend vanaf de maand die één jaar voorafgaat aan de datum waarop de aanvraag werd ingediend, terwijl artikel 120 van de gecoördineerde wetten van 19 december 1939, toepasselijk op de zelfstandigen, en artikel 39 van het koninklijk besluit van 8 april 1976, zoals zij van kracht waren op 11 oktober 1993, als enige vervaltermijn enkel voorzien in een verjaringstermijn van drie jaar ? »

Memories zijn ingediend door :

- de Rijksdienst voor Kinderbijslag voor Werknemers, waarvan de zetel is gevestigd te 1000 Brussel, Trierstraat 70;

- C. Delaunois, wonende te 7020 Nimy, rue du Viaduc 45.

- de Ministerraad.

De Ministerraad heeft een memorie van antwoord ingediend.

Op de openbare terechtzitting van 8 oktober 2003 :

- zijn verschenen :

. Mr. G. Piette, advocaat bij de balie te Bergen, voor C. Delaunois;

. Mr. P. Willemart, advocaat bij de balie te Brussel, *loco* Mr. M. Blondiau, advocaat bij de balie te Bergen, voor de Rijksdienst voor Kinderbijslag voor Werknemers;

. Mr. J.-M. Wolter, advocaat bij de balie te Brussel, voor de Ministerraad;

- hebben de rechters-verslaggevers P. Martens en L. Lavrysen verslag uitgebracht;

- zijn de voornoemde advocaten gehoord;

- is de zaak in beraad genomen.

De voorschriften van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof met betrekking tot de rechtspleging en het gebruik van de talen werden in acht genomen.

II. De feiten en de rechtspleging in het bodemgeshil

Na te hebben verbleven in Mali is Catherine Delaunois met haar zoon naar België teruggekeerd, waar zij vanaf 10 januari 1992 als bediende heeft gewerkt. Zij heeft gevraagd kinderbijslag te genieten vanaf januari 1992, maar heeft die pas vanaf de maand april 1992 ontvangen. Op 11 oktober 1993 heeft zij zich tot de Rijksdienst voor Kinderbijslag voor Werknemers gericht om voor de eerste drie maanden van het jaar 1992 gewaarborgde gezinsbijslag aan te vragen. Die werd haar geweigerd om reden dat die aanvraag had moeten zijn ingediend binnen een termijn van maximum één jaar vanaf haar aankomst in België, dit wil zeggen uiterlijk op 10 januari 1993.

De betrokkene heeft beroep ingesteld bij de Arbeidsrechtbank te Bergen, die bij vonnis van 14 september 1999 de vordering ongegrond heeft verklaard. In hoger beroep heeft het Arbeidshof te Bergen bij een arrest van 26 maart 2003, de voormelde prejudiciële vraag aan het Hof gesteld.

III. In rechte

- A -

Standpunt van de Rijksdienst voor Kinderbijslag voor Werknemers (R.K.W.)

A.1. De R.K.W. voert aan dat een loontrekkende of zelfstandige rechthebbende op kinderbijslag en een rechthebbende op gewaarborgde gezinsbijslag zich niet in objectief vergelijkbare situaties bevinden. Gezinsbijslag wordt toegekend zonder tegenprestatie op het vlak van sociale bijdragen en als aanvulling, terwijl kinderbijslag verband houdt met de verplichte onderwerping aan een socialezekerheidsstelsel. Hij verwijst naar het arrest nr. 84/98 van het Hof. Hij besluit dat het verantwoord is dat voor de gewaarborgde gezinsbijslag specifieke toekenningsvoorwaarden gelden, door de afwijkende financieringswijze ervan en doordat hij bedoeld is voor personen die de sociale zekerheid niet meefinancieren.

Standpunt van de appellante voor het Arbeidshof te Bergen

A.2.1. Na een toelichting van het doel van de gezinsbijslag, dat erin bestaat bepaalde uitkeringen te waarborgen voor kinderen die geen kinderbijslag kunnen genieten, wijst de appellante op de discriminatie tussen de twee categorieën van begunstigden, omdat alleen diegenen die de gezinsbijslag aanvragen dat binnen een maximumtermijn van één jaar moeten doen, terwijl voor de kinderbijslag in een verjaringstermijn van drie jaar is voorzien.

A.2.2. Om de vergelijkbaarheid van die twee situaties te verantwoorden, verwijst de appellante naar het arrest nr. 84/98. Zij onderstreept dat het doel van de wetgever erin bestond een oplossing te bieden voor een situatie van onaanvaardbare armoede en de kinderen die geen kinderbijslag kunnen genieten doordat hiervoor geen rechthebbende is, een gewaarborgde gezinsbijslag te laten genieten waarbij wordt uitgegaan van eerbied voor de menselijke waardigheid en voor de fundamentele sociale rechten van de mens.

A.2.3. De appellante is van mening dat het differentiatie criterium, ook al zou het objectief zijn, niet redelijk is, dat het niet pertinent is ten opzichte van het voormelde doel en dat het onevenredige gevolgen heeft. Zij herinnert eraan dat het in vele gevallen pas na afloop van het onderzoek door het kinderbijslagfonds van de werkgever is dat de sociaal verzekerde zich ervan rekenschap geeft dat het kind geen rechthebbende heeft, wat vaak langer dan een jaar duurt. De bijkomende voorwaarde voor het verkrijgen van de gewaarborgde gezinsbijslag heeft enkel tot gevolg dat de appellante in een situatie van armoede wordt geplaatst, die de wetgever precies heeft willen verhelpen.

Standpunt van de Ministerraad

A.3.1. Na het wettelijke kader te hebben toegelicht, onderstreept de Ministerraad dat bij artikel 7 van de wet van 20 juli 1971 in werkelijkheid een voorwaarde wordt vastgelegd voor de toekenning van de gewaarborgde gezinsbijslag, terwijl artikel 120 van de wetten betreffende de kinderbijslag voor loonarbeiders,

gecoördineerd op 19 december 1939, en artikel 39 van het koninklijk besluit van 8 april 1976 « houdende de regeling van de gezinsbijslag ten voordele van de zelfstandigen » de verjaring regelen voor de vorderingen tot betaling van de uitkeringen.

A.3.2. De Ministerraad voert aan dat met het stelsel van de gewaarborgde gezinsbijslag een ander doel wordt nagestreefd dan met de andere stelsels, en dat het om die reden anders wordt gefinancierd.

A.3.3. Hij oordeelt bijgevolg dat niet kan worden verantwoord dat socialezekerheidsstelsels die totaal verschillend zijn op verscheidene vlakken met elkaar worden vergeleken.

A.3.4. In de veronderstelling dat de stelsels toch vergelijkbaar zouden zijn, oordeelt de Ministerraad dat de verschillen tussen die stelsels de aangeklaagde verschillende behandeling op objectieve wijze verantwoorden. Meer bepaald beklemtoont hij dat het gerechtvaardigd is de betaling van uitkeringen die worden gedragen door een residuair socialezekerheidsstelsel dat door de gemeenschap wordt gefinancierd, te koppelen aan de voorwaarde dat die uitkeringen zijn aangevraagd.

A.3.5. Ten slotte doet de Ministerraad gelden dat de termijn van één jaar voldoende is om het recht op uitkeringen te laten teruggaan tot de datum waarop gebleken is dat zij niet op grond van een ander stelsel zouden worden uitbetaald.

A.3.6. In zijn laatste memorie onderstreept de Ministerraad dat de gewaarborgde gezinsbijslag, net zoals het bestaansminimum of het leefloon, het « laatste vangnet » vormt, dat de openbare centra voor maatschappelijk welzijn de aanvragen gelijktijdig behandelen met de aanvragen tot het verkrijgen van een bestaansminimum, en dat het in het geding zijnde geval marginaal is aangezien Assubel niet de gewoonte heeft dat soort aanvragen te behandelen. Hij voegt eraan toe dat dit geval duidelijk geen deel uitmaakt van de gevallen waarmee de wetgever rekening had moeten houden.

- B -

B.1. Artikel 7 van de wet van 20 juli 1971 tot instelling van gewaarborgde gezinsbijslag bepaalt :

« De aanvraag om kinderbijslag en kraamgeld moet ingediend worden bij de Rijksdienst voor kinderbijslag voor werknemers bij gewone brief, fax, elektronische post of eenvoudigweg door neerlegging. De aanvraag heeft als datum deze van het aangetekend schrijven, waarvoor de postdatum als bewijs geldt, of, bij gebreke eraan, deze vastgesteld door het ontvangstbewijs dat door de Rijksdienst wordt afgeleverd aan de aanvrager.

De kinderbijslag, eventueel verhoogd met de leeftijdsbijslag, wordt toegekend ten vroegste vanaf de maand die één jaar voorafgaat aan de datum waarop de aanvraag werd ingediend.

De aanvraag om kraamgeld moet worden ingediend binnen een jaar na de geboorte. »

B.2. De verwijzende rechter vraagt het Hof of het tweede lid van die bepaling de artikelen 10 en 11 van de Grondwet schendt in zoverre het bepaalt dat de kinderbijslag ten vroegste wordt toegekend vanaf de maand die één jaar voorafgaat aan de datum waarop de aanvraag werd ingediend, terwijl de bepalingen betreffende de kinderbijslag voor

loontrekkenden of zelfstandigen als enige vervaltermijn enkel voorzien in een verjaringstermijn van drie jaar.

B.3. De Ministerraad is van mening dat het stelsel van de gewaarborgde gezinsbijslag en dat van de kinderbijslag voor loontrekkenden of zelfstandigen niet vergelijkbaar zijn wat het onderwerp van de vraag betreft omdat de in het geding zijnde bepaling voorziet in een toekenningsvoorwaarde voor dat recht, terwijl de bepalingen waarmee zij wordt vergeleken een verjaringstermijn invoeren voor de vorderingen tot betaling van die uitkeringen.

B.4. Het feit dat de door de verwijzende rechter vergeleken bepalingen niet hetzelfde voorwerp hebben, neemt niet weg dat deze uit de vergelijking die hij maakt het volgende verschil in behandeling afleidt : de kinderen die in het stelsel van de loontrekkenden of in dat van de zelfstandigen recht geven op kinderbijslag en voor wie de kinderbijslag niet zou zijn uitgekeerd, kunnen de uitkering ervan verkrijgen voor de drie jaren die voorafgaan aan de datum waarop hun bijslagtrekkende hun recht doet gelden; de kinderen die recht geven op gewaarborgde gezinsbijslag en voor wie de aanvraag niet zou zijn ingediend vanaf de datum waarop dat recht is ontstaan, kunnen de uitbetaling ervan alleen verkrijgen voor het jaar dat voorafgaat aan de datum waarop hun bijslagtrekkende hun recht doet gelden. Die verschillende behandeling ten nadele van de kinderen die recht geven op gewaarborgde gezinsbijslag vloeit voort uit de in het geding zijnde bepaling. Vanuit dat oogpunt zijn de twee situaties voldoende vergelijkbaar.

B.5. Het stelsel van gewaarborgde gezinsbijslag en dat van de kinderbijslag beantwoorden aan verschillende doelstellingen en worden op een verschillende wijze gefinancierd : terwijl het stelsel van de kinderbijslag een verzekeringsstelsel is dat door bijdragen wordt gefinancierd, strekt het stelsel van de gezinsbijslag ertoe het mogelijk te maken dat het kind dat de kinderbijslag niet kan genieten niettemin een uitkering kan genieten die door de Staat of door de Rijksdienst voor Kinderbijslag voor Werknemers (R.K.W.) wordt gefinancierd.

B.6. Dat verschil tussen beide stelsels neemt niet weg dat een persoon die ten onrechte gewaarborgde gezinsbijslag heeft verkregen en een persoon die ten onrechte kinderbijslag heeft verkregen, zich in dezelfde situatie bevinden, wanneer zij die bijslag moeten terugbetalen. Daaruit heeft het Hof in zijn arrest nr. 84/98 kunnen afleiden dat het niet redelijk

verantwoord was in dat geval voor die personen in verschillende verjaringstermijnen te voorzien.

B.7. Wat daarentegen de formaliteiten met betrekking tot de uitkeringsaanvraag betreft, verantwoorden de verschillen tussen de twee systemen de in de prejudiciële vraag aangeklaagde verschillende behandeling.

De rechthebbende op kinderbijslag is een persoon die per definitie heeft bijgedragen aan de financiering van de sociale zekerheid en die, ongeacht zijn inkomsten, van rechtswege aanspraak kan maken op die uitkeringen vanaf het ogenblik dat hij de activiteit aantoont op grond waarvan zij hem zijn gewaarborgd. De wetgever kon bijgevolg redelijkerwijs ervan afzien de verschuldigdheid van die uitkeringen afhankelijk te maken van een uitdrukkelijke aanvraag, waarbij hij zich ertoe heeft beperkt in een driejarige verjaring te voorzien.

B.8. Gewaarborgde gezinsbijslag wordt als aanvullende uitkering toegekend zonder dat de begunstigde heeft bijgedragen aan de financiering ervan maar op voorwaarde dat hij aantoont dat hij behoeftig is, wat gecontroleerd moet kunnen worden door de betalende instelling, die zich eveneens ervan moeten vergewissen dat de persoon die de aanvraag heeft ingediend, geen aanspraak kan maken op kinderbijslag.

B.9. Het is dus redelijk verantwoord dat die gezinsbijslag, net zoals binnen eender welk ander systeem van sociale hulpverlening, pas kan worden toegekend vanaf het ogenblik dat hij wordt aangevraagd. Dat had de wetgever oorspronkelijk bepaald; daarna heeft hij het systeem versoepeld door te bepalen, bij de wet van 29 december 1990, dat de uitkeringen met een terugwerkende kracht van één jaar kunnen worden toegekend.

B.10. De prejudiciële vraag dient ontkennend te worden beantwoord.

Om die redenen,

het Hof

zegt voor recht :

Artikel 7, tweede lid, van de wet van 20 juli 1971 tot instelling van gewaarborgde gezinsbijslag schendt de artikelen 10 en 11 van de Grondwet niet.

Aldus uitgesproken in het Frans en het Nederlands, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, op de openbare terechtzitting van 19 november 2003.

De griffier,

De wnd.voorzitter,

P.-Y. Dutilleux

L. François